

Sygn. akt III CSK 8/19

POSTANOWIENIE

Dnia 27 czerwca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa A.P.
przeciwko A.J.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 27 czerwca 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 29 czerwca 2018 r., sygn. akt I AGa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Pozwana A.J. wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 29 czerwca 2018 r., oddalającego jej apelację od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 7 lipca 2017 r. Sąd pierwszej instancji zasądził od pozwanej na rzecz powoda A.P. kwotę 95 519,08 zł z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 31 marca 2015 r., jako podstawę rozstrzygnięcia wskazując art. 299 § 1 k.s.h.

Ustalił, że powód zawarł w dniu 1 lipca 2009 r. umowę dzierżawy zabudowanej nieruchomości z dzierżawcą - G. spółką z o.o. w K.. Od kwietnia 2012 r. spółka zaprzestała płacenia czynszu. Powód uzyskał sądowe tytuły wykonawcze przeciwko niej, jednak postępowania egzekucyjne zostały umorzone z powodu ich bezskuteczności. Wówczas powód wystąpił przeciwko pozwanej, która w okresie od dnia 4 maja 2010 r. do dnia 26 czerwca 2012 r. pełniła funkcję prezesa jednoosobowego zarządu tej spółki. Pozwana miała wcześniej styczność z finansami spółki i знаła jej historię. Kiedy objęła funkcję wspólnicy zapewniali ją, że dokapitalizują spółkę, do czego jednak nie doszło. Od grudnia 2010 r. do sierpnia 2012 r. faktycznie sprawami spółki zajmował się mąż pozwanej, jako pełnomocnik z uwagi na zagrożoną ciążę pozwanej, a potem konieczność sprawowania opieki nad dzieckiem. Od maja 2011 r. pozwana próbowała zrezygnować z funkcji lecz uczyniła to skutecznie dopiero ponad rok później - 6 maja 2011 r. Spółka już od 2009 r. znajdowała się w trudnej sytuacji ekonomicznej, a w dniu 31 grudnia 2009 r. była już niewypłacalna w sposób trwały. Suma niewykonanych zobowiązań przekroczyła wówczas 10% wartości bilansowej przedsiębiorstwa, w rzeczywistości była już większa niż wartość majątku spółki, o czym pozwana wiedziała, mimo to nie złożyła wniosku o ogłoszenie upadłości. Sąd Okręgowy uznał, że dług powstał w czasie, kiedy pozwana sprawowała funkcję jednoosobowego zarządu. Pozwana nie wykazała żadnej z przyczyn zwalniających ją od odpowiedzialności, przewidzianych w art. 299 § 2 k.s.h.

Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji oraz jego wnioski prawne. Uznał, że podnoszone przez pozwaną okoliczności związane z oczekiwaniem na dokapitalizowanie spółki oraz argumenty o niemożności

rozwiązania przez nią umowy dzierżawy, w wyniku której powstały wierzytelności niezaspokojone przez spółkę, ze względu na zawarte w niej postanowienia i o tym, że stan finansów spółki G. przez cały okres prezesury pozwanej nie umożliwiałby zaspokojenia powoda w postępowaniu upadłościowym, nie dają podstawy do zwolnienia jej od odpowiedzialności

W skardze kasacyjnej pozwana zarzuciła niezastosowanie oraz błędne zastosowanie art. 299 § 1 i 2 k.s.h., wadliwą wykładnię art. 299 § 1 w zw. z art. 353 § 1 k.c., niezastosowanie art. 13 prawa upadłościowego w zw. z art. 110 ust. 3 i 5 prawa upadłościowego, błędne zastosowanie oraz niezastosowanie art. 299 § 1 i 2 k.s.h. w zw. z art. 13 prawa upadłościowego w zw. z art. 110 ust. 3 i 5 prawa upadłościowego. Zarzuciła też uchybienie przepisom postępowania cywilnego - art. 217 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 381 k.p.c.

We wnioskach wystąpiła o uchylenie w całości zaskarżonego orzeczenia Sądu Apelacyjnego w [...] i jego zmianę przez oddalenie żądania powoda, ewentualnie o przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwanej powód wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako środek odwoławczy o szczególnym charakterze, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron. Realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowionego w art. 398⁹ k.p.c., w ramach którego Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie występują przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności uzasadniające przyjęcie skargi do rozpoznania. Skarżąca uzasadniła potrzebę rozpatrzenia jej

skargi przesłankami z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c., to znaczy wystąpieniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, wymagającego rozstrzygnięcia czy art. 299 § 2 k.s.h. uzasadnia odpowiedzialność członka zarządu za zobowiązania spółki z o.o. w sytuacji gdy:

1) zobowiązanie zostało zaciągnięte przez spółkę przed przystąpieniem przez pozwaną do pełnienia funkcji w zarządzie sp. z o.o. i było zawarte na czas określony;

2) majątek spółki uniemożliwiał złożenie skutecznego wniosku o ogłoszenie upadłości z uwagi na brak majątku umożliwiającego zaspokojenie kosztów postępowania i podlegałby oddaleniu;

3) w przypadku ogłoszenia upadłości majątek uniemożliwiał zaspokojenie wierzyciela w toku tego postępowania.

Oczywistą zasadność swojej skargi pozwana upatrywała w nieuwzględnieniu przez Sąd Apelacyjny zawartej w art. 299 § 2 k.s.h. przesłanki wyłączającej jej odpowiedzialność, występującej wtedy, gdy „wierzyciel nie poniósłby szkody nawet w przypadku zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości lub niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości”.

Istotne zagadnienie prawne uzasadniające wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nie tylko sprecyzować przepisy prawa, w związku z którymi zostało sformułowane, ale także wymaga przytoczenia argumentów uzasadniających wątpliwości i rozbieżne oceny. Odwołanie się do treści przepisów winno mieć charakter generalny i abstrakcyjny, ponieważ ta przesłanka przedsądu służy wykonaniu przez Sąd Najwyższego funkcji zwianych z ujednolicaniem praktyki stosowania prawa, nie jest natomiast pomyślana jako instrument ochrony interesu indywidualnego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 października 2015 r., I PK 19/15, LEX nr 2021941). Wskazane przez skarżącą zagadnienie nie może być uznane za spełniające wymagania art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Skarżąca przedstawiła kazuistyczne problemy rozpatrywanej sprawy, powtarzając w istocie treść zarzutów kasacyjnych. Przy tym wskazywane przez nią problemy zostały już wcześniej wyjaśnione. W uzasadnieniu wyroku z dnia 11 lutego 2010 r., I CSK 269/09, Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że art. 299 k.s.h.

kształtuje odpowiedzialność członków zarządu jako odpowiedzialność „za zobowiązania” spółki. Ponoszą ją osoby będące członkami zarządu spółki w czasie, kiedy istniała już podstawa zobowiązania, nawet jeszcze niewymagalnego, ponieważ ogłoszenie upadłości, o które członek zarządu powinien wystąpić, ażeby zapobiec bezskuteczności egzekucji, spowodowałoby wymagalność także zobowiązań niemających dotychczas tej cechy (art. 91 p.u.n.). Z kolei w uchwale z dnia 30 stycznia 2019 r. (III CZP 78/18, niepubl.) Sąd Najwyższy przyjął, że członek zarządu ponosi odpowiedzialność na podstawie art. 299 § 1 k.s.h., także za zobowiązania spółki powstałe po złożeniu wniosku o ogłoszenie upadłości, w tym również za koszty sądowe zasądzone w sprawie prowadzonej przeciwko syndykowi, jeżeli pozostają w związku ze stosunkiem prawnym istniejącym w chwili złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości. Z kolei w uchwale z dnia 1 grudnia 2017 r., (III CZP 65/17, OSNC 2018/9/84) Sąd Najwyższy uznał, że członek zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, który objął tę funkcję wtedy, gdy spółka była niewypłacalna, ponosi odpowiedzialność przewidzianą w art. 299 k.s.h. za długi spółki powstałe po objęciu przezeń funkcji, także wtedy, gdy zgłoszony przez niego wniosek o ogłoszenie upadłości spółki zostałby oddalony na tej podstawie, że majątek spółki nie wystarczyłby na zaspokojenie kosztów postępowania upadłościowego lub wystarczyłby jedynie na zaspokojenie tych kosztów. Zasady odpowiedzialności członka zarządu w okolicznościach w jakich funkcję tę wykonywała pozwana zostały już więc wielokierunkowo wyjaśnione.

Z kolei oczywista zasadność skargi kasacyjnej, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., zachodzi tylko wtedy, gdy dla przeciętnego prawnika z samej treści skargi w sposób jednoznaczny wynika, że wskazane w niej podstawy zasługują na uwzględnienie, a jednocześnie orzeczenie jest jaskrawo nieprawidłowe (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 2015 r., IV CSK 17/15, LEX nr 1770910). Powołana przez skarżącą okoliczność, że spółka była niewypłacalna, gdy objęła w niej funkcje prezesa zarządu i nic się w tym zakresie nie zmieniło, wobec czego powód nie poniósł szkody, za którą mogłaby odpowiadać pozwana z tego tytułu, że nie zgłosiła wniosku o ogłoszenie upadłości, bynajmniej nie świadczy o oczywistej zasadności skargi. Problem pojmowania

szkody w rozumieniu art. 299 § 2 k.s.h. Sąd Najwyższy omówił w powoływanej już uchwale z dnia 1 grudnia 2017 r., wyjaśniając, że taki wypadek zachodzi jedynie w rzadkich sytuacjach, w których niespłacenie przez spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością jej długów nie będzie powodowało szkody w majątku jej wierzyciela. Nieponiesienie szkody przez wierzyciela spółki mimo niezgłoszenia w terminie wniosku o ogłoszenie jej upadłości oznacza, że majątek wierzyciela spółki nie doznaje negatywnych następstw wskutek tego zaniechania członka zarządu. Jednak pasywa samoczynnie zawsze wzrastają, gdy świadczenie na rzecz wierzyciela nie następuje w terminie ze względu na opóźnienie w jego spełnieniu, powiększają się bowiem o należne odsetki. W konsekwencji rosnące pasywa mają wpływ na wartość majątku wierzyciela bez względu na samą możliwość zaspokojenia jego roszczeń.

Uznać zatem należy, iż wymieniona przez skarżącego podstawa przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zachodzi. Okoliczności sprawy nie wskazują też, aby zachodziły inne podstawy przewidziane w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Z tych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia tej skargi do rozpatrzenia.

O kosztach postępowania Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 oraz art. 99 i art. 108 § 1 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. w zw. z § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1800).